

Megjelenik
minden hó 15-én,
három-négy ívnyi
tartalommal.

AKADÉMIAI ÉRTESITŐ

Szerkesztő
s kiadó hivatal a
Magyar Tudom.
Akadémiában.

SZERKESZTI
SZILY KÁLMÁN.

III. KÖTET.

1892. június 15.

6. FÜZET.

Elnöki megnyitó beszéd.

B. Eötvös Loránd akadémiai elnöktől.

(Fölvosta a május hó 8-ikán tartott közülésen.)

Tisztelt gyülekezet!

Egy családnak, egy baráti körnek tagjai az év utolsó óráit együtt szokták tölteni. Ilyenkor nem jó az embernek egyedül lenni. A költők már sokszor megénekeltek azt a fájdalmas hangulatot, melyet az örömek mulandóságának és a veszteségek pótolhatatlan voltának tudata gerjeszt annak szívében, a kit a sors csapásai, vagy önhibája még ilyenkor is magára hagytak. Társaink, szeretteink körében örömeztőbb fölkeres a remény és föl-támad bennünk a vigasztaló gondolat, hogy az évnek vége egy új, talán jobb évnek kezdete lesz.

A családi körnek ezt a szép szokását követjük mi is, mikor e közülésre összejövünk. Az év, melyet azzal bezárunk, nem múlik el soha veszteség nélkül s szívünket egy rövid éven át sem hagyja pihenni a fájdalom; de ilyenkor ne csak a multra, a jövőre is tekintsünk és ne némuljon el körünkben soha a biztató szó, mert hiba volna, ha valaki a jövő iránt bizalom nélkül hagyná el ezt a termet.

Nehéz feladat jutott nekem, kinek e helyen, melyet társaim kitüntető bizalmából újra elfoglalok, csüggednem legkevésbé szabad, mikor fájdalmunk vigasztalására, reményük étetésére alkalmas szavat kell találnom.

Talán még soha sem volt e feladat oly nehéz mint ma, mert Akadémiánknak minden évben voltak ugyan veszteségei, nagyjainkat, vezéreinket egymásután ragadta ki körünkől a kérlelhetetlen halál s e vezérek ravatalánál nem egyszer az egész nemzettel együtt gyászoltunk, de nem volt még év mint az elmúlt, melyben annyian dőltek volna ki Akadémiánknak épen azon fáradhatatlan munkásai közül, a kik bár csak egy-egy szak körében, de abban mindent megtettek, a mit a magyar irodalom és tudomány fejlesztésére megtenni bírtak.

Nem helyesen ítél a sokaság, mikor csak azt tekinti a közélet emberének, a ki a vezér-szerepekre vállalkozik s figyelmére alig méltatja azokat, a kik a szakszerű munkásság nehéz feladatát teljesítik.

Akadémiánk fölvirágzása ma már különösen e szakszerű munkásság fejlődésétől függ, s azért egy-egy igaz munkásának halála nem kisebb veszteség nekünk mint a vezéreké.

Ha a mult év halottainak hosszú során végig tekintünk, megdöbbenő az űr, mely elénk tárul. A magyar nyelvtudomány, a magyar jogtudomány, történet, drámairodalom megalapítóit és leghivatottabb művelőit veszítettük el. Megsirattuk és még sokáig siratni fogjuk őket, de azért ne csüggedjünk, kísérsük meg bizalommal nézni a jövőbe.

Gazdagabb ma Magyarország, mint a milyen e század elején volt, gazdagabb nemcsak anyagi értékekben, de szellemi vagyonban is. Akadémiánk alapításának korszakában bizony nehéz dolog volt nem egy tudományszakra magyar művelőt találni, ma már nem vagyunk annyira szakemberek hiányában.

Mi tette ezt más, mint az a természetes egészséges fejlődésről tanúskodó szövethkezés, melyet a magyar Akadémia a magyar iskolával kötött. Iskolánk, s ez alatt első sorban egyetemünket értem, Széchenyi korában Akadémiánknak alig tudott egy-két szakembert adni, ma vele karöltve, általa buzdítva s őt támogatva halad a magyar tudomány mezején. Olyan szükségszerű szövethkezés ez, mely nélkül nem tudott gyökeret verni, nem tudott felvirágozni a világon egy Akadémia sem.

Igaz ugyan, hogy az Akadémiák keletkezésüknek első idejében feladatuknak épen azt tekintették, hogy a tudományt az iskola bilincseiből felszabadítsák s ez által a gondolat szabadságának a tudomány terén is érvényt szerezzenek, igaz, hogy később az iskolával újra ellentétes állást foglaltak el, mikor annak klasszikai nyelvvel és irodalmával szemben a nemzeti nyelveket és irodalmakat vették védszárnyaik alá, de azért történetük mégis azt mutatja, hogy mindig és mindenütt abban a mértékben erősödtek és virágoztak, a melyben versenytársukkal szorosabb kapcsolatba léptek s egy részt elsajátították annak komolyságát és szigorúságát, másrészt pedig az iskola embereit is részesíteni tudták a szabadabb gondolkodásnak és a nemzeti irodalomnak jótéteményeiben.

A jelenkor akadémiai e szövetségükben biztosan állanak, de a mult nem egy példáját mutatja olyan tudós társulatoknak, melyek hatalmas fejedelmek vagy az irodalom és tudomány lelkes barátai által alapítva, tündöklő világosságban felragyogtak, de maradandó fényt terjeszteni még sem tudtak vagy azért, mert korukat megelőzve az iskolai tudomány bástyáit lerontani még

nem bírták, vagy azért, mert dilettáns játékaikkal az iskola komolyságát körükből kizárták.

A mi Akadémiánk már korának gyermeke volt, a hazaszeretet által élesztett fényének már első sugarai is áthatottak az iskola falain s a magyar Akadémia életre ébresztette a magyar iskolát.

És azóta ez a nemzet haladásával lépést tartva emelkedik, s bár tornyai nem érnek még az égbe, bár épületén talál még gáncsolni valót az, a ki gáncsolni, javítani valót az, a ki javítani akar, azért mégis tanítóiban és tanítványaiban megalapította már azt a meggyőződést, hogy a magyar embernek is lehet, a magyar embernek is kell tudományyal foglalkozni.

Ne csüggedjünk tehát, vannak még munkásaink, ne kételkedjünk az új nemzedék erejében; megengedem, hogy nem látunk sorában már most oly kimagasló alakokat, mint azok, kik a sírba szálltak; de ítéletünk nem is volna igazságos ha összemérnők azoknak érdemeit, a kiké a múlt, azokéval, a kiké a jövő.

Nem folytatom ez érvelést; a bizalom, a hit nem állnak erősen, ha csak okoskodásra épülnek.

Hit és remény nincsen szeretet nélkül.

Egy angol hölgy korunk egy nagy államférfiát heves vitában védelmezve, mikor minden érvéből kifogyott, végre így szólt «but I love him». «De én szeretem őt».

Ez is érv, minden érvek között talán a leghatalmasabb, s vajha minden magyar ember, mikor az Akadémia jövőjére gondol, ezt az érvet is befogadná szívébe.

A szeretet, a hazaszeretet emelte, csak ez a szeretet tarthatja fenn ezt az Akadémiát!

Jelentés

a M. T. Akadémia 1891-ik évi munkásságáról.

Szily Kálmán főtitkártól.

(Felolvasta a május 8-án tartott közülésen.)

Tisztelt közönség!

Múlt évi szeptember 21-én volt gr. Széchenyi István születésének századik évfordulója.

E napot a M. Tud. Akadémia azon bronzöntésű emléktábla leleplezésével kívánta megünnepelni, a mely Széchenyi első reformatori munkájának, az Akadémia megalapításának jelenetét művészi kivitelben tünteti elő. A terv megvalósítását, a dombormű el nem készülte miatt, a jelen év őszére kellett halasztanunk, de azért nem múlt el a nevezetes nap, hogy nyomot ne hagyott volna Akadémiánk történetében. Az évfordulót követő legközelebbi ülésen,